

Міністерство освіти і науки України
Рівненська обласна державна адміністрація
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Національний університет “Острозька академія”
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет

*Присвячується 15-річчю художньо-
педагогічного факультету*

**«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»**

*Матеріали III Всеукраїнської науково-
методичної конференції*

18-20 травня 2006 року

Рівне – 2006

ББК 74.58+8840
УДК 379.82

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

Редакційна колегія:

Руслан Постолюський – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробйов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 11 від 30.06.2006 р.)

ISBN 966-7631-96-1

©Рівненський державний гуманітарний університет

зміст сказаного, але сприяти вікові, статі, рівневі культури, настроєві, моральному виглядові персонажа. Паузи, ремарки, антракти – усе має значення в п'єсі й враховується драматургом. І все це вимагає високого професіоналізму в діячів театру.

На жаль, необхідні ринкові відносини, які зараз розвиваються, не кращим чином сприймають деякі театри. Далеко не всі театри мають професійний досвід, а тому витончуються в демонстрації своєї нібито оригінальності. Причому іноді вибирають класичну драматургію й чого тільки з нею не витівають. А також ставлять власні безпомічні твори й інсценівки, часом усе це, насичуючи всілякими непристойностями.

Преса ж сприяє зарозумілості авторів цих видовищ, називаючи їх "зірками", "великими", незважаючи на те, що зловживання такими поняттями знецінюють їх. Вони мають сенс лише стосовно істинно гідних, а такі зустрічаються рідко.

На жаль, для дуже великої кількості глядачів театр став недоступний через високу ціну квитків. У погоні за здобуттям коштів театр частенько став орієнтуватися на глядача з товстим гаманцем. А той не завжди розуміє театр і вимагає специфічного репертуару й своєрідної манери виконання. Йому подавай відверту розвагу, насильство, секс, бешкет, брутальність у будь-якому вигляді, і щоб спектакль лише лоскотав нерви, але не турбував, не розтривожував, не примушував мислити, не змушував досягати чуттєвих духовних вершин.

Лесь Курбас указував: "Театральність завжди була найвищою стороною українського театру. А без театральності нема й театру"⁴. А для цього театр завжди мав і повинен мати матеріальну допомогу держави або вагоме спонсорство справжніх меценатів. Без цього театрові не обладнатися. Театр повинний бути для артистів рідним домом, а для глядачів – місцем не лише розваг, але й місцем для думок, переживань та духовного збагачення. І тоді в цьому домі відбувається дивовижа. Виникає на сцені життя людей, нехай навіть не нашого століття й не нашої країни, але те, що доторкується до душі глядача.

Театральна сцена втягує глядачів у свої проблеми й раптом чомусь виявляється для них, що це і їхні проблеми. І, вийшовши з театру, з життя персонажів вистави, яке зайняло їх повністю, стануть ті, чужі проблеми та турботи, ще ширшими й залишаться з ними. У всякому разі глядач почне їх розуміти, а може, навіть їм співчувати. І він навчиться турбуватися не тільки про себе, а й про людей. Заради цього й живе театр, особливо сучасний.

Сучасний театр, як діамант, повинен мати неповторні грані, які сяють, кожна по-своєму, а в цілому – це дорогоцінний діамант. Неповторні грані – це актори, режисери, сценографи, драматурги, музики, адміністративна частина, глядачі, а в результаті дорогоцінні, визначні, важливі й актуальні театральні вистави. Дай, Боже, щоб кожний театр був таким діамантом і сявав кожний по-своєму, і щоб люди мали змогу та здатність його побачити й почути. Будемо сподіватися, що так воно й буде. І глядач, залишаючи театр, усвідомить, що він – теж грань того дорогоцінного діаманта.

Джерельні приписи

1. Станиславский К.С. Статьи, речи, беседы, письма. – М.: Искусство, 1953.
2. Улас Самчук. Чого не гоїть огонь. – Київ: Український письменник. – 1994.
3. В. С. Василько. Лесь Курбас. Спогади сучасників. Мистецтво. – К., 1969.
4. Ю. Смолич. Про театр. – К., 1977.
5. Н. Хоменко. "Сегодня". – К., 2000.

*Світлана Хабурська, викладач кафедри
театральної режисури РДГУ*

НАВЧАЛЬНА ВИСТАВА ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО ТА ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ РЕЖИСЕРІВ ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ

Виховання митця, формування його професійних умінь та навичок відбувається у навчальній виконавській діяльності в умовах мистецького навчального закладу. Цей процес, як свідчить досвід театральної педагогіки, невіддільний від формування світоглядної та громадянської позиції студента, його ідейно-естетичних поглядів, духовності його особистості.

Аналіз театрознавчої літератури показав значну увагу дослідників творчості театального режисера до його світоглядної позиції, ідейно-естетичних поглядів на мистецтво, життя, художню творчість. Необхідність духовності у творчості театального режисера неодноразово підкреслювали у своїх працях В.Є.Мейерхольд, А.В.Ефрос, Б.Є.Захава, М.О.Кнебель, В.Г.Сахновський, Р.М.Симонов, Г.О.Товстоногов, відомі українські режисери О.С.Курбас, В.С.Василько, В.О.Неллі, С.В.Данченко, М.Ю.Резнікович та інші. Чимало дослідників процесу фахового навчання у мистецьких ВНЗ в окремих аспектах торкаються проблеми духовності змісту виконавської та навчальної діяльності студентів мистецьких ВНЗ. Зокрема певною мірою цю проблему розглядають В.Ф.Баранівський, О.І.Безгін, Ю.П.Богущий, А.І.Комарова, С.М.Волков та інші. Актуальність дослідження названої проблеми в сучасній соціокультурній ситуації обумовлена, на наш погляд, процесами втрати орієнтирів духовності частиною молоді, підміна морально-естетичних ідеалів прагматичними, поява так званого прагматичного покоління, яке несе серйозну загрозу створення нових зразків бездумного, бездуховного мистецтва.

⁴ Л. К. [Курбас Лесь]. «Затоплений дзвін»: Вистава укр. Студіо-театру // Вісті ВУЦВІК. –1921. – 3 лип.

Відчуваючи необхідність окреслити межі розгляду проблеми у цій статті, слід зауважити, що в ній основний акцент буде зроблено на ідейно-естетичному та духовному змісті постановок, здійснених студентами і викладачами кафедри театральної режисури Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету. Зрозуміло, що обсяг статті не дозволяє зробити детальний аналіз чи навіть побіжний огляд усіх творчих здобутків кафедри і студентів, оскільки за 35 років свого існування кафедра зробила значний внесок у процес формування театральної інтелігенції, акторів і режисерів не лише в Україні, а й у близькому та далекому зарубіжжі. У цій статті ми прагнемо дещо виправити ситуацію і лишити хоча б побіжну згадку про найбільш пам'ятні, етапні вистави у творчому доробку кафедри театральної режисури Рівненського державного гуманітарного університету, до 1999 року – Рівненського державного інституту культури.

Професійне виховання актора і режисера відбувається в колективі однодумців і передбачає процес практичного втілення театральних вистав, уривків з драматичних творів. Починаючи з другого курсу, щороку студенти денної та заочної форм навчання показували глядачам курсові вистави, які були практичним свідомством їхньої професійної виконавської майстерності. Разом з тим про Рівненський осередок театральної освіти історики й теоретики театального мистецтва згадували дуже рідко, у плані аналізу творчого процесу та вияву певних тенденцій – майже ніколи. Почасти це зрозуміло: вистава у навчальному театрі має свою специфіку, перш за все вона переслідує навчально-виховну мету. Однак драматургія для професійного навчання вибирається педагогами не лише за бачення обсяди, а й з точки зору актуальності її проблематики, духовності ідейного змісту і художньої досконалості. Виховуючи актора і режисера, педагоги кафедри перш за все виховують творчу особистість, митця, громадянина. А цієї мети можна досягти, лише працюючи над високоідейним, художньо-досконалим репертуаром. Завдяки наполегливості студентів та педагогів деякі вистави були показані широкому загалу міста на малій сцені Рівненського обласного музично-драматичного театру.

На малій сцені нашого обласного театру йшли такі студентські роботи у постановці кращих режисерів кафедри: “Готель “У загиблого альпініста” за повістю братів Стругацьких (постановка Герладжі Ф.П.), “Украдене щастя” І.Франка (постановка Лопанді В.М. та Білоуса І.П.) “Слон” Б.Копкова у постановці В.Ільєва та В.Богатирьова, “Назар Стодоля” Т.Шевченка у постановці О.Заворотнього, “Коханка” – п'єса і постановка І.Білоуса, “Замазура” Я.Гловацького, у постановці В.Богатирьова та ін. вистави, серед яких окремо слід відзначити етапне видовище – постановку літературно-музичної композиції “Щоб Тарасова не згасла свіча”, здійснену творчими колективами інституту культури та акторами драматичного театру (постановка Ю.Мельничука).

За понад 30-літню історію існування кафедри театральної режисури на різноманітних майданчиках навчальних аудиторій та актових залів інституту було поставлено понад сотню вистав українського класичного репертуару, світової драматургії, сучасної драматургії. Серед п'єс класичного репертуару можна назвати етапні постановки “Електри” Евріпіда (постановка В.Ільєва), “Лісістрати” Арістофана, “Троянок” Евріпіда та “Лікаря мимоволі” Жана-Батіста Мольєра (постановка В.Богатирьова), “Ромео і Джульєтти” В.Шекспіра та “Украдене щастя” І.Франка (постановка В.Лопанді), “Женитьби Фігаро” Бомарше (постановка О.Луїніна) та інших. Українська класична драматургія представлена іменами М.Куліша – “Мина Мазайло”, “Маклена Граса” (постановки Ю.Мельничука), “Отак загинув Гуска” (постановки Т.Магадової та В.Котова), Я.Галана “Під золотим орлом”, О.Олеся “По дорозі в казку” – (постановка Лопанді В.М.), В.Винниченка “Брехня” (постановка Ф. Герладжі), М.Старицького “Шельменко-денщик” (постановка В.Данченка), С.Васильченка “На перші гулі” та “Куди вітер віє” (постановки Н.Серебрянникової та Т.Магадової), М.Кропивницького “По ревізії” – вечір українського водевілю у постановці В.Лопанді. Звертання до класичної драматургії завжди було справжньою подією в мистецькому житті інституту та кафедри.

Глибина змісту класичної української та зарубіжної драматургії завжди була надійним фундаментом фахової підготовки режисерів аматорських та професійних театрів, визначала ідейно-естетичну спрямованість професійного та етичного виховання майбутніх спеціалістів театального мистецтва. Кращі постановки викладачів кафедри, кращі студентські вистави залишали незабутні враження у глядачів: студентів, співробітників, викладачів інституту. Класична драматургія давала можливість навчити студентів образному вирішенню драматургічного матеріалу, практично показувала шляхи сучасного прочитання, експериментів та пошуків у галузі технології режисерського мистецтва.

Вистава, яка сколихнула традиційно-провінційні уявлення про студентський театр як про щось другорядне і недостатньо професійне, – це постановка В.Ільєвим “Електри” Евріпіда в умовах аудиторії з мінімально можливими затратами (сценографія та костюми В.Богатирьова). А вистава за давньогрецькою п'єсою, написаною понад дві з половиною тисячі років тому, у виконанні зовсім юних (на 2 курсі) студентів завучала на диво сучасно, співзвучно сьогоденню, примусила задуматись, відчути душевний шем, співпереживати і переживати потрясіння разом з героями трагедії. Студентські роботи С.Мончук – Електра, В.Якимчук – Клітемнестра, О.Поміркованого – Орест, В.Штельмашука – Старий, чудові хори – це не могло залишити глядача байдужим.

Поняття духовності у виконавській діяльності студентів майбутніх режисерів та акторів тісно пов'язане з поняттям духовної культури та духовних цінностей, які відображені в ідейно-художньому змісті драматургії та знаходять відповідну інтерпретацію в театральних постановках. Об'єкт драматургії – людина серед людей. Неможливо побудувати піраміду цінностей лише на фундаменті однієї індивідуальності. Хоча у постановці “Троянок” узагальнений і монументальний образ Гекаби, втілений студентками Я.Гребеньовською та О.Сичевською, є саме таким мірилом та камертоном справжніх людських цінностей.

Події, описані Евріпідом у трагедії “Троянки”, відбувалися понад три з половиною тисячоліття тому в міфологічному місті Троя (Іліон) після десятирічної Троянської війни. Сотні грецьких суден припливли до

Азійського Іліону, щоб повернути втікачку – Прекрасну Елену, яка втекла з Еллади разом із Парісом. Облога Трої не давала жодної надії на перемогу, і тоді греки за допомогою богів побудували Троянського коня, сховавшись у якому, проникли за мури міста-фортеці.

Ми бачимо героїв трагедії у час, коли війна вже скінчилася і переможці розділяють за жеребом награване добро і жінок-наложниць. Полонені жінки приречені на рабство і загибель у чужому краї. Стара Гекуба гнутиме спину на тих, хто вбив її дітей, спалював та осквернив храми, звалтував дівчат і жриць, знищив усе святе, що було в цих людей, кинув їх у прірву відчаю та безнадії.

Евріпід змушує глядача відчувати жах рабського стану, викликає співчуття до їхнього страждання. У цій трагедії автор тяжіє не до стрімкої дії, а до філософських роздумів, не завжди відкрито пов'язаних із темою твору. Роздуми про життя і смерть, про розлад у світі, про муки, на які приречені люди, переповнюють монологи героїв трагедії. Друг філософа Сократа, засудженого до страти за невіру в богів, Евріпід у своїх трагедіях кидає виклик офіційному світогляду. “Пізнай самого себе”, – вчив Сократ. У цій трагедії Евріпід намагається дослідити особистість людини, зосереджує свою увагу на її внутрішньому світі, викликаючи здивування та захоплення силою духу слабких жінок, залишених напризволяще під жакливими ударами долі.

Нещастя і бід, які впали на сиву голову героїні трагедії протягом лише одного дня, вистачило б на десяток життів, однак вона намагається боротись і додає сили слабкодушним у цій боротьбі. У чому вона знаходить сили, у чому секрет її стійкості, де нарешті межа людським стражданням? Автор дає більше запитань, аніж відповідей.

Яким дивним здається нам, що в ті далекі часи люди так само бажали чогось, кохали і були коханими, прагнули до висот і зривалися у прірву невіри та відчаю! Слова трагедії відлунують у сьогоднішні: “Який же нерозумний, хто міста бере, могили, храми, – все святе спустошує, – він завтра сам же не мине загибелі!”

На жаль, обмежений обсяг цієї публікації не дає можливості розповісти про всі пам'ятні постановки, тим більше, що сучасна драматургія була і залишається основним джерелом професійного навчання студентів-режисерів. Сучасна драматургія представлена в репертуарній афіші навчального театру як іменами відомих і визнаних драматургів, так і драматургів-експериментаторів, драматургів однієї п'єси.

Сучасна п'єса, як правило, близька студентам і глядачам за своєю проблематикою, зрозуміла, відчутна і не вимагає особливих матеріально-технічних затрат для її втілення. Це і зумовило таку значну перевагу сучасної драматургії у навчальному репертуарі навчального театру кафедри театральної режисури. Переважна більшість постановок присвячена вивченню та дослідженню засобами театру моральних проблем сучасної молоді, оточуючого нас життя. Жанрове вирішення цих п'єс дуже різноманітне – від судових хронік і детективів до філософських драм та мелодрам, від сатиричних комедій та гротескових фарсів до трагікомедій та психологічних драм. Зрозуміло, що проаналізувати усі постановки просто неможливо за браком місця і часу, але на деякі з них слід звернути увагу, оскільки вони, безперечно, стали суттєвим фактором формування духовної культури студентів-виконавців та глядачів.

Дві вистави, об'єднані проблематикою та сценічним майданчиком, умовами гри, але роз'єднані часом, – дві камерні постановки в аудиторії 60: “Гра у фанти” М.Коляди у постановці В.Льєва в 1991 році та “Дорога Олена Сергіївна” Л.Разумовської у постановці В.Богатирьова в 1997 році. Камерна історія молодих людей, які розважаючись під Новий рік, програють у фанти вбивство людини і насправді стають убивцями. Сучасні молоді люди, які з друзів перетворюються на страшних монстрів, які за привабливою зовнішністю приховують страшну звірячу свою сутність – наче перейшли з квартири у квартиру, з вистави у виставу, через багато років. Десятикласники, прийшовши до вчительки у день її народження стають моральними катами для неї, доводять її до самогубства. Робота над цими постановками стала для студентів 1991 року – Я.Вакулюка, В.Чепи, В.Юрціва, Г.Ільчук, Н.Омельчук, О.Волощук – не лише школою акторської та режисерської майстерності, а й школою життя, морального становлення особистості.

Трупа “Дорогої Олени Сергіївни” мала можливість грати виставу протягом трьох років, дорослішаючи разом із героями, порівнюючи різне виконання, у різному складі. Однак у кожного з виконавців (С.Антонова, Ю.Юзефова, Л.Горбас, І.Рябунець, Р.Джуся, І.Вовка, О.Білоус, О.Хмельярської) залишається в пам'яті проста за сюжетом, нескладна за засобами режисерської виразності, але така хвилююча життєва історія про ідеали та ідеалістів, про честь і совість, про вірність своїм ідеалам.

Окремим рядком слід відзначити сучасну зарубіжну драматургію, яку також широко використовують викладачі кафедри і студенти для своїх постановок, для курсових та дипломних вистав.

Серед останніх робіт – чи не найбільш скандальною постановкою – є вистава за п'єсою Шпіро “Курячі голови” у постановці Ю.Мельничука. Надзвичайно складна за стилістикою, сценографічним вирішенням, неоднозначними акторськими роботами, вистава про сучасну нікому не потрібну, навіть власним батькам не потрібну молодь, яка від безвиході, відчаю по-дурному робить вчинки за межею закону, за межею моралі і права. Страшна у своїй правдивості історія розказана талановитим постановником і його учнями: Р.Алексюком, І.Данчуком, А.Кирильчуком, Л.Костельною, О.Водюк, Ю.Дмитровою, О.Щурською, В.Кісарцем та іншими – потрясала глядацький зал, викликала у глядачів фізичну потребу щось змінити в оточуючому світі.

Параметри загальнолюдських духовних цінностей драматургія втілює на матеріалі сімейного, суспільного, громадського життя в наочній зримій формі, в образах конкретних постатей у плоті, крові, нервах та прагненні кожного із дійових осіб. При цьому драматурги або стверджують світлі резерви людської душі, високі почуття та ідеали, або категорично заперечують суспільне зло як прояв бездуховності людини, підлітка. Саме так і були втілені названі вистави. Осмислення дистанції між ідеалом та дійсністю, між справжньою духовністю та її імітацією стало предметом театрального дослідження у постановці “Замазури” Я.Гловацького (постановка В.Богатирьова). Страшна у своїй відвертості історія маленької злодюжки, убивці власного вітчима, який її

згвалтував, примушує глядача витримати важкий тиск обставин та атмосфери дівчачої колонії. За показною романтикою відкривається жорстокість і насильство, за співчуттям – холодна бездушність, лицемірство та егоїзм. Трагедія героїв п'єси полягає в тому, що вони навіть не мріють про справжні ідеали, що навіть їхня мрія скалічена оточуючою дійсністю. Надзвичайно сильне враження справляє гра акторів І.Кузнецової, О.Красилича, В.Гребеньовського, С.Лозовського, В.Дремової, Л.Кравців, В.Кутньої, С.Галімар, О.Леоненко та інших. Здається, що зло і фантоми людських почуттів у цій виставі перемагають, але у фіналі на фоні страшного дівчачого стогону-співу виникають перші слова молитви – як справжній шлях до духовності.

“Ненависть до зла навчає добру”, – писав В.О.Сухомлинський. Яскраві приклади страшних наслідків бездуховності людини, показані в названих постановках, однозначно повертають погляд молодих виконавців до проблем справжньої духовності та високих естетичних ідеалів.

Не менш сильне враження справляла й вистава, поставлена зовсім недавно, у 2002 році у тій же аудиторії, уже з іншими студентами – “Маклена Граса” за п'єсою М.Куліша. Ще зовсім юні виконавці намагаються відтворити складну людську долю в дуже непростий час кризи економіки, краху надій і сподівань, пошуків істини та ідеалів.

У теперішньому світі дещо розмивається поняття духовної культури, – втрачають силу встановлені в еру однопартійності важелі регулювання моральності людини. Суспільна думка поступається офіційним вказівкам, ідеал духовної досконалості як принцип самоконтролю часто підміняється необхідністю підлаштуватися до обставин, турбота про продовження роду та майбутні покоління поступається бездуховній спразі насолоди, закликком жити сьогоднішнім днем, поки Земля не перетворилась у прах.

Аналіз постановок, втілених студентами й викладачами кафедри театральної режисури, свідчить, що обрана драматургія має значний ідейний та духовний потенціал, дозволяє формувати не лише професійні навички майбутніх режисерів, а й виховувати їхню духовну культуру як систему цінностей. Театрові та драматургії насправді потрібен “хліб доброті” – його не замінить ані інтелектуальна мудрість, ані гра уяви. За влучним виразом давньоіндійських філософів, вчить не слово, а духовність.

Феномен духовності у виконавській діяльності ще чекає свого детального вивчення, він вимагає вдумливого літературознавчого та мистецтвознавчого аналізу. Поняття мистецтва та художньої творчості невід'ємно пов'язані між собою, оскільки обидва мають справу з духовною практикою, із творами справжнього мистецтва, які у свою чергу в умовах мистецького навчального закладу є засобом професійного та духовного становлення студентів, майбутніх режисерів і акторів.

Джерельні приписи

1. Баранівський В.Ф. Освіта і культура особистості // Культурна політика в Україні в контексті світових трансформаційних процесів. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 12-13 грудня 2000 року. – К., 2001. – С.56-58.
2. Волков С.М. Деякі проблеми мистецької освіти в Україні // Культурна трансформація мистецької освіти та актуальні питання творчої діяльності музиканта в сучасній Україні: Зб. наук. праць. – К., 1998. – С.191-196.
3. Іванов В.П., Мазепа В.І. Художня свідомість і соціально-культурна функція мистецтва // Проблеми етики і естетики. – Львів, 1975. – 2 вип. – 354 с.
4. Театральна освіта України. Сучасний стан, проблеми розвитку: Матеріали науково-практичної конференції / Академія мистецтв України. – К., 1999. – 127 с.
5. Українська духовна культура в системі національної освіти: Тез. доп. та повідомл. наук. конф., 18-19 квітня 1995 р. /ХДУ, ХДПУ, Фондація ім.О.Ольжича; В.С.Калашник (відп. ред.) та ін. –Харків: ХДУ, 1995. –176 с.

*Лариса Степанець, ст. викладач кафедри
театральної режисури РДГУ*

ТЕАТРАЛІЗОВАНЕ МАСОВЕ ДІЙСТВО ЯК ФАКТОР ЗРОСТАННЯ МОРАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Спостереження за сучасним театралізованим процесом свідчать, що пошуки самобутності театральної культури тривають весь час і відбуваються в різних напрямках. Це легко пояснюється тим, що орієнтири в таких пошуках відзначаються значним діапазоном естетико-художніх особливостей: від фольклорно-етнографічних витоків театрального мистецтва до найбільш авангардистських експериментів сучасного західноєвропейського театру.

У цивілізованому світі театральне мистецтво завжди розглядалось як одна з ознак сформованості національної духовної культури народу. Синтетичність театрального мистецтва дозволяє йому найбільш повно відображати самобутність національної естетики, ментальності, духовного обличчя народу. Ця самобутність виявляється в основному змісті драматургії, її жанрових різновидах, наявності особливої символіки та метафоричності засобів театральної виразності у вокально-музичній стилістиці, у мелодиці мови, етнографічних образах тощо [6].

У жанрі масового святкового дійства, яке продовжує традиції народних свят, обрядів, карнавалів, панує театральньо-видовищна стихія, тобто смислова динаміка, енергія дії, пластично вирішена у просторі. Це обумовлюється багатьма жанрами, в основу яких покладено пластику масової народної сцени, танець, пантоміму,

ЗМІСТ

<i>Руслан Постолюк</i> . Вітальне слово	3
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	
<i>Владислав Вербець</i> . Демократизація та гуманізація освіти: проблеми та перспективи	5
<i>Петро Давидюк</i> . Проблеми соціокультурного розвитку Рівненщини	6
<i>Петро Кралюк</i> . Проблеми педагогіки в контексті сучасних комунікаційних реалій	7
<i>В'ячеслав Демченко</i> . Особливості розвитку творчих здібностей молоді	10
<i>Лариса Климанська</i> . Потенціал креативності PR-спеціаліста	12
<i>Владислав Вербець</i> . Соціальна ідентифікація студентської молоді: проблеми та перспективи формування	16
СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ	
СЕКЦІЯ І. ДУХОВНО-ТВОРЧІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	
<i>Оксана Назарук</i> . Соціальний досвід молодої людини як передумова реалізації соціального потенціалу	19
<i>Лідія Мацевко-Бекерська</i> . Дитяча література як засіб підготовки фахового педагога	23
<i>Ольга Безкоровайна</i> . Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	25
<i>Вікторія Вронська</i> . Інноваційно-інформаційні та педагогічні технології у ВНЗ: проблеми ефективності та перспективи розвитку	31
<i>Алла Фрідрих</i> . Формування національної самосвідомості як основа розвитку духовного світу особистості	33
<i>Тетяна Герасименко</i> . Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	35
<i>Марина Малиняк</i> . Психологічні передумови формування художньої творчості студентів	37
<i>Світлана Волошина</i> . Професійна кар'єра молодої людини – шляхи і методи її формування, умови реалізації	39
<i>Наталія Тимошук</i> . Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	40
<i>Тетяна Ціпан</i> . Формування морально-духовних цінностей підлітків в умовах дитячо-юнацьких об'єднань	44
<i>Мирослава Якимчук</i> . Формування культури духовності в обдарованій особистості студента як соціально-педагогічна проблема	47
СЕКЦІЯ ІІ. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ	
<i>Олена Іщенко, Людмила Овсянкіна</i> . Особливості формування моральних цінностей сучасної студентської молоді	50
<i>Світлана Щудло</i> . Якісна освіта як чинник адаптації молоді на ринку праці	52
<i>Тетяна Потапчук</i> . Духовний розвиток сучасної молоді: спроба теоретичного осмислення	54
<i>Алла Кочубей</i> . Духовно-моральне виховання студентів засобами народознавства	56
<i>Людмила Сокурянська</i> . Ціннісний вимір пострадянського студентства: теоретичні підходи та емпіричні результати	60
<i>Олег Бойко</i> . Дидактична технологія формування у майбутніх офіцерів готовності до реалізації управлінських функцій	65
<i>Лариса Ковальчук</i> . Організація педагогічної практики студентів класичного університету: компетентнісний підхід	69
<i>Орися Ковальчук</i> . Тестовий контроль у системі діагностування знань, умінь і навичок студентів	73
<i>Олександра Максимець</i> . Організація професійно-орієнтованої поза аудиторної роботи студентів на базі навчального лабораторно-виробничого комплексу інституту	76
<i>Марта Максимець</i> . Педагогічна практика студентів факультету іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: реалії, проблеми, перспективи	79
<i>Олександра Праць</i> . Моральні засади правової культури майбутнього вчителя	81
<i>Уляна Гуменюк</i> . Ірраціональні переконання людини як бар'єр на шляху реалізації її духовно-творчого потенціалу	83
<i>Євгеній Власов</i> . Передумови формування навчального репертуару для студентів класу фортепіано музично-педагогічного факультету	86
<i>Олена Никон</i> . Психолого-педагогічні умови активізації творчої діяльності студента	89
<i>Олена Попчук</i> . Навчально-виховний процес як фактор формування професійної культури майбутніх фахівців	92
<i>Наталія Грицай</i> . Формування творчого потенціалу студентів під час проведення позакласної роботи в загальноосвітній школі	96
<i>Галина Кардаш</i> . Теоретично – методичні засади формування морально-етичного потенціалу студентської молоді	98
<i>Олена Шершньова</i> . Історико-культурний туризм в малих містах України як чинник формування національної гідності української молоді	102
<i>Наталія Семенова</i> . Роль особистісного самовизначення та ідентичності у формуванні сучасної гармонійно розвиненої особистості	105
<i>Вікторія Юрченко, Тетяна Свердлова</i> . До проблеми розвитку духовно-творчого потенціалу студентської молоді	107

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ХОРЕОГРАФІЇ «ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА-ХОРЕОГРАФА»

<i>Ірина Аксьонова.</i> Формування творчої особистості в хореографічному колективі	110
<i>Володимир Гордєєв.</i> Танець як феномен духовності традиційної української народної обрядової культури.....	114
<i>Ольга Гордєєва.</i> Дитячий хореографічний колектив та його роль у гармонійному розвитку дитини	116
<i>Роксана Горбачук.</i> Просторові дослідження в галузі сучасного хореографічного мистецтва.....	119
<i>Тетяна Лобан.</i> Вплив хореографів-новаторів джаз-модерн танцю на формування світогляду сучасного студента.....	120
<i>Лариса Волощина.</i> Альтернативні методики при викладанні хореографії у ВНЗ.....	122
<i>Ілона Легка.</i> Репертуар аматорського танцювального колективу як засіб виховання молоді	124
<i>Вікторія Кравчук.</i> Духовно-творчий потенціал хореографічного мистецтва: пошуки та перспективи	126
<i>Наталія Сагаль.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури.....	128
<i>Поліна Шеховцова.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури Рівненщини	130
<i>Ірина Іванчук.</i> Історія розвитку танцю модерн У США.....	133
<i>Наталія Маткова.</i> Особливості виконання народно-сценічних танців України.....	135

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ТЕАТРАЛЬНОЇ РЕЖИСУРИ «ФЕНОМЕН ДУХОВНОСТІ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДРАМАТУРГІВ»

<i>Юрій Мельничук.</i> Роль навчального репертуару в процесі формування духовно-творчого потенціалу студентів акторської та режисерської спеціалізації	138
<i>Володимир Богатирьов.</i> Духовна культура режисера у формуванні та реалізації задуму вистави	139
<i>Олексій Заворотній.</i> Сучасний театр, як діамант, повинен сяяти неповторними гранями.....	141
<i>Світлана Хабурська.</i> Навчальна вистава як засіб професійного та духовного зростання майбутніх режисерів драматичного театру	144
<i>Лариса Степанець.</i> Театралізоване масове дійство як фактор зростання морально-естетичного потенціалу студентської молоді	147
<i>Георгій Вовк.</i> Особливості особистісного самовизначення старшокласників у процесі театральної творчості.....	150
<i>Михайло Журавель.</i> Вплив духовного змісту трагедії на емоційну культуру глядача.....	152

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ПОЛІССЯ: ВИТОКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

<i>Олександр Старук.</i> Деякі аспекти формування духовної культури української молоді.....	154
<i>Любов Крайлюк.</i> Творча спадщина Ніла Хасевича у контексті морально-етичного та патріотичного виховання студентської молоді	157
<i>Ірина Локичук.</i> Збереження та розвиток традиційного серпанкового ткацтва села Крупове – передумова для вдосконалення і збагачення творчих здібностей молоді	159
<i>Ольга Чернюшок.</i> Художньо-педагогічна спадщина Г. Косміади – погляд сучасності.....	162
<i>Олег Городецький.</i> Композиційна робота з ілюстрацією як умова розвитку творчої особистості студента	164
<i>Тамара Забута.</i> Політична культура молоді як фактор конкурентоспроможності країни	168
<i>Борис Забута.</i> Молодь у процесі розбудови „Суспільства знань”	170
<i>Марія Вакульчук.</i> Формування духовної культури студентської молоді засобами благодатного слова.....	172
<i>Лариса Костюк.</i> Окремі аспекти викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	175
<i>Маргарита Вдовенко.</i> Проблема „східної” та „західної” двомовності серед студентської молоді у контексті сучасного розвитку України.....	178

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР «ДУХОВНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ»

<i>Марія Вербець.</i> Соціальні та морально-етичні орієнтири у формуванні світогляду молоді	180
<i>Майя Корнійчук.</i> Електронні ресурси – нова модель організації бібліотечно-інформаційного обслуговування студентської молоді	181
<i>Людмила Мартинюк.</i> Бібліотека, як один з духовних ресурсів суспільства	183
<i>Сергій Кравченко.</i> Читацькі інтереси сучасної молоді в контексті її духовного розвитку	184
<i>Марина Портянко.</i> Принцип багатоаспектності у формуванні фондів бібліотек на допомогу духовному розвитку молоді.....	187
<i>Ніна Тивончук.</i> Літературне краєзнавство як чинник формування духовності молоді та збереження культурної спадщини краю.....	188
<i>Тамара Саркіянс.</i> Формування у молоді громадянської позиції, національної самосвідомості, культури і духовності засобами бібліотечного впливу	190
<i>Марія Третяк.</i> Періодичні видання в структурі читання молоді.....	192
<i>Віра Цицюра.</i> Виставкова діяльність бібліотеки як чинник творчої реалізації студентської молоді.....	193
<i>Валентина Дамецька.</i> Формування екологічної культури як складової духовного становлення підростаючого покоління	195
<i>Ольга Загинеї.</i> Національно-патріотичне виховання підростаючого покоління засобами української літератури.....	196
<i>Раїса Щербан.</i> Бібліотеки на допомогу реалізації екоетичного імперативу	198

Наукове видання

«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»

Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції

18-20 травня 2006 року

Редакційна колегія:

Руслан Постолюк – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробійов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Комп'ютерна верстка та макет – **Вікторія Кравчук**

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографічний. Ум. друк арк. 26,83. Наклад 100 прим. Зам № 14/1

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

ISBN 966-7631-96-1

УДК 379.82

ББК 74.58+8840